

РЕШЕНИЕ

№ 530

гр. Бургас, 09.03.2023 г.

В ИМЕТО НА НАРОДА

РАЙОНЕН СЪД – БУРГАС, III ГРАЖДАНСКИ СЪСТАВ, в публично заседание на девети февруари през две хиляди двадесет и трета година в следния състав:

Председател: **ИВЕЛИНА Л. МАВРОДИЕВА**

при участието на секретаря **КИНА Н. КИРКОВА**
като разгледа докладваното от **ИВЕЛИНА Л. МАВРОДИЕВА** Гражданско дело № 20212120107386 по описа за 2021 година
за да се произнесе, взе предвид следното:

Производството е образувано по искова молба на Ж. М. М.с ЕГН *****, постоянен адрес: гр. ...., против Военно формирование ...– гр. ..., като част от структурата на Министерство на отбраната на Република България, с която се претендира осъждането му за заплащане на сумата от 43 167 лева - главница, представляваща стойността на неизплатено възнаграждение за положен извънреден труд от 4 680 часа в периода от 01.12.1998 г. до 30.04.2019 г., който е останал некомпенсиран, ведно с мораторна лихва в размер на 10 815 лева за периода от 01.05.2019 г. – датата на прекратяване на служебното правотоношение, до 18.10.2021 г., както и законна лихва за забава върху главницата, считано от датата на подаването на исквата молба – 21.10.2021 г. до окончателното изплащане на сумата. Моли се и за присъждане на направените по делото разноски.

В исквата молба се твърди, че ищецът е бил на кадрова военна служба във военно формирование 18 360 – военноморска база „Атия“, подчинено на ответното поделение, като първоначално е изпълнявал длъжността „.....“ със звание „.....“, а впоследствие повишен в звание „.....“. Със Заповед от 30.01.2019 г. бил отчислен от списъчния състав на поделението, където прослужил 20 години и 5 месеца. През целия период носил и 24-часови дежурства, надлежно индивидуализирани в исквата молба. Твърди, че му се дължи възнаграждение за извънреден труд, поради превишаване продължителността на служебното му време, като се сочи, че същият е останал некомпенсиран, като се анализира нормативната уредба, на която се основават претенциите

и техният размер.

По делото в законоустановения срок е постъпил в срок отговор на исковата молба, като се оспорва исковете, като се твърди, че след съответен анализ на нормативната уредба, че с исковата молба са смесват два различни института. В тази връзка съдът намира, че ищецът ясно е посочил, че търси възнаграждение, поради превишаване продължителността на служебното му време, като се излага, че същият е останал некомпенсиран за това. В отговора се излагат и съображения за това, че в случая следва да намери приложение нормата на чл. 136а КТ, поради непълнота в ЗОВСРБ, като ако работодателят не изпълни задължението си за компенсация, считано от месеца, през месеца, който тя е следвало да бъде извършена, за военнослужещият възниквало правото сам да определи времето за компенсация, като излага подробно доводите си в тази връзка. Депозира и възражение за изтекла погасителна давност, за претендираната главница за периода от 01.01.1999 г. до 30.09.2003 г., като се излага че е изтекла и абсолютната давност по ЗЗД.

Правното основание на исковете е чл. 194, ал. 3 във вр. с чл. 195, ал. 3 от Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България /ЗОВСРБ/ респективно чл. 203, ал. 3 от ЗОВСРБ /отм./ във вр. с чл. 158, ал. 2 от Правилника за кадровата военна служба /ПКВС/ и чл. 250, ал. 1, изречение 2-ро от ЗОВСРБ /отм./, чл. 212 и чл. 199 от ЗОВСРБ, както и чл. 86 ЗЗД – по отношение на иска за обезщетение за забавено плащане.

Бургаският районен съд, като взе предвид исковата молба и изложените в нея факти и обстоятелства, становището на ответната страна по нея, събраните по делото доказателства и след като съобрази приложимите разпоредби на закона, намира за установено от фактическа и правна страна следното:

По делото между страните няма спор, че ищецът е бил на кадрова военна служба във военно формирование 18 360 – военноморска база „...“, подчинено на ответното поделение, като първоначално е бил на длъжността „...“ със звание „.....“, а впоследствие повишен в звание „...“ в периода от 01.12.1998 г. до 30.04.2019 г., като е давал и 24-часови дежурства. Въпреки че правоотношението на ищеца е възникнало с Министерство на отбраната, надлежен ответник е посоченото от ищеца военно формирование 32890, в което е включено поделението, където ищецът е служил, тъй като то е самостоятелен разпоредител с бюджетни кредити от най-ниска степен, какъвто поделение 18 360 не е, тъй като няма самостоятелно финансово осигуряване. Така и съгласно съдебна практика, легитимирано да отговаря по исковете за обезщетение е поделението, разпоредител с бюджетни кредити, в което последно е бил назначен ищецът.

Със заповед № ЛС-01-5/23.04.2019 г. на командира на ответното военно формирование ищецът бил освободен от длъжност и от военна служба, а със заповед № ЛС-01-6/30.04.2019 г. бил отчислен от списъчния състав на ответното формирование, считано от 01.05.2019 г.

Страните не спорят, че през процесния период от 01.12.1998 г. до 30.04.2019 г. ищецът е изпълнявал дежурства по график, като е допускано превишаване на установената

месечна продължителност на работното време. Безспорно е, че ищецът е бил компенсиран с почивки само за част от фактически отработеното време при полагане на дежурство, превишаващо установената продължителност на служебното време.

През част от процесния период (01.12.1998 г. – 12.05.2009 г.) е приложим ЗОВСРБ (отм.) и Правилник за кадрова военна служба (отм.). Съгласно чл. 203, ал. 1 и ал. 2 от същия седмичната продължителност на служебното време на кадровите военнослужещи е 40 часа, а общата такава в денонощие не може да надвишава с повече от $\frac{1}{2}$ максималната продължителност на работното време, установена в трудовото законодателство (това се счита за удължено служебно време). При превишаване на продължителността на служебното време, извън посочената в ал. 2, с писмена заповед на командира или началника – при условия, определени в Правилника за кадровата военна служба, на кадровия военнослужещ се заплаща възнаграждение за извънреден труд в размер, определен от Министерския съвет (чл. 203, ал. 3 ЗОВСРБ (отм.)). На основание чл. 152, ал. 1 от цитирания Правилник за кадрова военна служба (отм. - в сила до 12.06.2009 г.) общата продължителност на служебното време на кадровите военнослужещи в денонощие може да бъде увеличавана с не повече от 4 часа. На основание ал. 6 от цитираната разпоредба месечната продължителност на служебното време в часове се определя на базата на работните дни за календарния месец и нормалната продължителност на служебното време. Следователно удълженото работно време по ал. 2 на чл. 203 и 24-часовите дежурства по график съгласно чл. 204 ЗОВСРБ (отм.) не са извънреден труд и за тях не се дължи възнаграждение за такъв, а се дължи допълнително възнаграждение.

Настоящата законова уредба, приложима за останалата част от исковия период съдържа идентични норми. За периода от 2009 г. и понастоящем е в сила Закона за отбраната и въоръжените сили на Република България (обн. ДВ, бр. 35/2009 г. - в сила от 12.05.2009 г.). На основание чл. 194, ал. 1 ЗОВСРБ нормалната продължителност на служебното време на военнослужещите е 8 часа дневно и 40 часа седмично при 5-дневна работна седмица. На основание ал. 2 от цитираната разпоредба общата продължителност на служебното време на военнослужещия в денонощие не може да надвишава с повече от една втора нормалната дневна продължителност на служебното време. На основание ал. 3 от цитираната разпоредба в случаите на превишаване общата продължителност на служебното време по ал. 2 на военнослужещия се заплаща допълнително възнаграждение по чл. 214, ал. 1, т. 3. Съгласно чл. 195 ЗОВСРБ военнослужещите могат да бъдат назначавани за носене на дежурства при условия и по ред, определени с уставите на въоръжените сили и с други нормативни и административни актове, издадени от министъра на отбраната. Максималната продължителност на дежурството в този случай не може да превишава 24 часа, а общо за един месец – 168 часа, като времето за дежурство е служебно време.

Следователно, винаги щом е налице превишаване на нормалната продължителност на работното време, но до общата продължителност по чл. 194, ал. 2 ЗОВСРБ, на военнослужещия се полага компенсация, а при некомпенсиране – заплащане на превишението като за извънреден труд. При превишаване на общата (нормална + увеличена) продължителност на военнослужещия се следва допълнително възнаграждение по чл. 214, ал. 1, т. 3 ЗОВСРБ.

Съгласно чл. 158, ал. 2 ПКВС (отм.) извънреден е трудът, с който е превишена продължителността на служебното време, определена по чл. 203, ал. 2 ЗОВСРБ (отм.), и е положен над определената месечна продължителност на служебното време, определена по реда на чл. 152, ал. 6 от Правилника. Т.е. месечната продължителност на служебното време в часове се определя въз основа на броя работни дни за календарния месец и нормалната продължителност на служебното време. Разпоредбата на чл. 159 ПКВС урежда извънредния труд при полагане на дежурства по график.

С чл. 7 от Заповед № ОХ-313 от 08.05.2001 г. на Министъра на отбраната, извънредният труд е определен като положителна разлика между фактически отработеното време и месечната продължителност по чл. 152, ал. 6 ПКВС (отм.), а с чл. 26.1 от същата е посочен и методът за определяне размера на дължимото за същия възнаграждение. Възнаграждението за всеки час извънреден труд, положен от кадровите военнослужещи при условията и по реда на чл. 159 ПКВС, се определя на базата на основното месечно

възнаграждение, определено по реда на чл. 224, ал. 2 във вр. с ал. 3 ЗОВСРБ (отм.), с оглед категорията на кадровия военнослужещ (чл. 3, ал. 1, т. 3 от Наредбата за определяне размера на възнаграждението за извънреден труд на кадровите военнослужещи, приета с ПМС № 74 от 23.03.2001 г.). В чл. 4 е посочен конкретният, увеличен размер в проценти на възнаграждението за извънредния труд, в зависимост от това дали е положен в работен или почивен ден, официален празник и при сумирано отчитане на работното време. В чл. 3.5 от Заповед № ОХ-313 от 08.05.2001 г. е посочено, че компенсирането на часовете служебно време, положени над нормалната дневна продължителност на служебното време за даден период, трябва да се извършва в рамките на месеца, през който се полага трудът, а когато е работено в режим на удължено служебно време през последните дни на даден календарен месец, компенсирането да се извършва в рамките на следващия. Тази разпоредба е повторена в Заповед № 296 от 19.05.2011 г. на Министъра на отбраната, отменяща предходната.

При тази нормативна уредба съдът приема, че удълженото служебно време при 24-часови дежурства не е извънреден труд по смисъла на чл. 203, ал. 3 ЗОВСРБ (отм.) и чл. 194, ал. 3 ЗОВСРБ, но, ако то не бъде компенсираното с намалено служебно време до прекратяване на правоотношението, се заплаща така, както се заплаща положен извънреден труд. В мотивите на тълкувателно решение от 11.02.2022 г. по т. тълк. дело № 6/2017 г. на ОСГК на ВКС също е прието, че удължаването на работното време е общият случай на полагане на труд от военнослужещите, който превишава нормативно определената продължителност на работното време – чл. 136 КТ, чл. 194 ЗОВСРБ и Наредба № Н-18/19.12.2012 г. на Министъра на отбраната. Удължаването на работното време се компенсира чрез съответното му намаляване през други работни дни с писмен акт – чл. 136а КТ и чл. 194, ал. 5 ЗОВСРБ. Посочено е още, че положеният труд в повече от нормативно определения при даване на 24-часови дежурства от военнослужещия, който не е компенсиран с почивка, следва да се компенсира парично. Тъй като ЗОВСРБ не съдържа изрична уредба по този въпрос, следва да се приложи общият нормативен акт – чл. 136а, ал. 5 КТ, като там е посочен начинът на изчисляването му – компенсацията се заплаща като извънреден труд.

Съдът изцяло кредитира заключението на вещото лице С., като изготвено от лице с нужните специални знания, компетентно дадено и всестранно отговарящо на всички поставени въпроси. Експертът е посочил, че разликата между нормативно определената месечна продължителност и фактически отработеното време за процесния период, в частност по делото от 01.01.1999 г. до 30.09.2003 г. е 4 440 часа, като от данните е видно че след 30.09.2003 г. ищецът е бил компенсиран. Вещото лице е посочило, че е отразило ползвани компенсации, за които няма посочен конкретен наряд, към положени дежурства от същия или предходния месец. Когато дежурствата не са компенсирани в рамките на месеца, в който са носени дежурствата, за тях се дължи парична компенсация като за извънреден труд. Вещото лице е изчислило по различни варианти, които са му зададени, положените наряди и ползваните и неползваните компенсации и размерът на възнаграждението за извънреден труд. Посочило е че в процесния период от 01.01.1999 г. до 30.09.2003 г. ищецът е положил общо 830 дежурства с 4 440 некомпенсирани часа. Съобразно действащите за периода Заповед на министъра на отбраната и Наредба на Министерство на отбраната, дължимите възнаграждения за този извънреден труд са в размер на общо 6 295. 80 лева, а

дължимите на основание чл. 86 ал. 1 ЗЗД обезщетения за забава в размер на законната лихва върху тези вземания са в размер на 14 215. 33 лева.

Съдът намира, че в случая не се дължи изчислената главница от 42 495. 24 лв. като обезщетение за извънреден труд по чл. 177 от КТ, тъй като, както бе посочено, в конкретния случай не се касае за обезщетение за положен извънреден труд, а за компенсация за отработено служебно време над установената месечна продължителност на служебното време, като всъщност няма опора в закона, че дължимата сума следва да бъде определена по посочения начин, както е поискал процесуалния представител на ищеца. Както вече посочено това разграничение е ясно въведено и в горното тълкувателно решение, където изрично е посочено, че полагането на извънреден труд, чието заплащане е уредено в чл.194 ал.3 и ал.4 и чл.196 ЗОВСРБ, както и в Наредба № Н118/19.12.12 г. на министъра на отбраната касае друга хипотеза при която дори заплащането се дължи като всяко възнаграждение за труд - през месеца, следващ изтичането на периода за сумирано изчисляване на работното време /от едномесечен до шестмесечен/, за който е положен.

Предвид изложените по-горе доводи и изчисленията на вещото лице съдът намира, че се дължи на ищеца главница в размер на 6 295. 80 лева, представляваща обезщетение (компенсация) за неизползвана почивка. Относно падежа на това парично вземане съдът приема за задължително цитираното по-горе тълкувателно решение, в което е разяснено, че „вземането за заплащане на обезщетение на военнослужещ, положил труд повече от нормативно определения при даване на двадесет и четири часови дежурства, некомпенсиран с почивка, възниква от датата на прекратяване на служебното правоотношение. От този момент то става изискуемо и военнослужещият може да упражни правото си на иск. От същия момент започва да тече тригодишната погасителна давност по чл. 358, ал. 1, т. 3 във връзка с ал. 2, т. 2 КТ“.

Прилагайки посоченото правило, отразено в тълкувателното решение, съдът намира, че претенцията не е погасена по давност. Правоотношението на ищеца е прекратено със заповед от 23.04.2019 г., като със заповед от 30.04.2019 г. той е бил отчислен от списъчния състав на ответното формирование (считано от 01.05.2019 г.), като оттогава е започнала да тече тригодишната давност за предявяване на иска. Към датата на подаване на исковата молба на 21.10.2021 г. давността не е изтекла, поради което предявеният иск за главница следва да се уважи до посочения по-горе размер и съответно да се отхвърли за горницата над уважения размер до пълния заявен такъв.

По отношение на иска за заплащане на лихва за забава върху главницата от датата на падежа на всяко задължение до датата на подаване на исковата молба съдът намира същия за неоснователен. Съгласно цитираното тълкувателно решение вземането за обезщетение за неизползвана почивка възниква с прекратяване на правоотношението, но тъй като няма определен ден за изпълнение, то е безсрочно. Работодателят изпада в забава след покана по реда на чл. 84, ал. 2 ЗЗД, като по делото липсват твърдения и подкрепящи ги доказателства да е отправяна покана.

Основателна съответно е акцесорната претенция за законна лихва за забава от датата на депозиране на исковата молба – 21.10.2021 г., която играе ролята на покана за плащане, до датата на окончателното ѝ изплащане.

С оглед изхода от спора на основание чл. 78, ал. 1 ГПК ответникът дължи на ищеца и част от направените по делото разноски за изплатеното адвокатско възнаграждение съразмерно на уважената част от исковете в размер на 244. 91 лева.

На основание чл. 78, ал. 3 и ал. 8 ГПК ищецът дължи на ответника част от направените по делото разноски и юрисконсултско възнаграждение съразмерно на отхвърлената част от исковете в размер на общо 1 459. 77 лева. Съдът определя дължимото юрисконсултско възнаграждение съобразно чл. 78, ал. 8 ГПК във вр. с чл. 37 ЗПП и чл. 23, т. 1 от Наредбата за заплащане на правна помощ в размер на 300 лева.

Ответникът дължи държавна такса върху уважената част от иска за главницата в размер на 251. 83 лева и част от изплатеното от бюджета на съда възнаграждение за вещо лице в размер на 157. 73 лв., съразмерно на уважената част от претенцията, или обща дължима сума в размер на .

Мотивиран от горното, Бургаският районен съд

РЕШИ:

Осъжда Военно формирование ....– гр. ...., местност ....- в структурата на Министерство на отбраната на Република България, **да заплати на Ж. М. М. с ЕГН *******, постоянен адрес: гр. ...., **сумата от 6 295. 80 лв.** /шест хиляди двеста деветдесет и пет лева и 80 ст./ - **главница**, представляваща компенсация за отработено служебно време над установената месечна продължителност на служебното време, за периода от 01.12.1998 г. до 30.04.2019 г. в размер на 4 440 часа, ведно със **законната лихва** върху горната сума от датата на подаване на исковата молба – 21.10.2021 г. до окончателното ѝ изплащане на сумата, като **отхвърля** иска за главница над уважения размер от 6 295. 80 лв. до пълния заявен размер от 43 167 лв., както и иска за мораторна лихва в размер на 10 815 лв.

Осъжда Военно формирование ...– гр. ..., местност ...- в структурата на Министерство на отбраната на Република България, **да заплати на Ж. М. М. с ЕГН *******, постоянен адрес: гр. ...., **сумата от 244. 91 лв.** /двеста четиридесет и четири лева и 91 ст./ за направените по делото **разноски**.

Осъжда Ж. М. М. с ЕГН ***** , постоянен адрес: гр. ...., **да заплати на** Военно формирование ....– гр. ...., местност ....- в структурата на Министерство на отбраната на Република България, **сумата от 1 459. 77 лв.** /хиляда четиристотин петдесет и девет лева и 77 ст./ за направените по делото **разноски**.

Осъжда Военно формирование ....– гр. ...., местност ....- в структурата на Министерство на отбраната на Република България, **да заплати по сметка на Районен съд**

– Бургас сумата от 409. 56 лв. /четиристотин и девет лева и 56 ст./ – сбор от дължимата държавна такса в размер на 251. 83 лева и разноси за вещо лице в размер на 157. 73 лева.

Решението може да се обжалва пред Бургаския окръжен съд в двуседмичен срок от връчването му.

Съдия при Районен съд – Бургас: _____